

KOMMUNIKATIONSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 13/2007 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om förbättrande av konkurrenskraften för fartyg som används för sjötransport och till lagar om ändring av vissa lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 16 oktober 2007 en proposition med förslag till lag om förbättrande av konkurrenskraften för fartyg som används för sjötransport och till lagar om ändring av vissa lagar som har samband med den (RP 115/2007 rd) till kommunikationsutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har arbetslivs- och jämställdhetsutskottet lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandet (AjUU 8/2007 rd) återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- sjöfartsråd Aila Salminen, kommunikationsministeriet
- budgetråd Esko Tainio, finansministeriet
- generaldirektör Markku Mylly, Sjöfartsverket
- organisationssekreterare Reima Angerman, Finlands Maskinbefälsförbund
- ordförande Simo Zitting, Finlands Sjömans-Union rf
- verkställande direktör Hans Ahlström, Ålands Redareförening även som representant för Fraktfartygsföreningen
- avdelningschef Jukka Kantola, Finlands Redareförening rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en lag om förbättrande av konkurrenskraften för fartyg som används för sjötransport. I samma sammanhang upphävs lagen om en förteckning över handelsfartyg i utrikesfart och lagen om temporär befrielse från betalning av förskottsinnehållning som verkställts på sjöarbetsinkomst från vissa passagerarfartyg. Dessutom föreslår regeringen smärre ändringar i fem andra lagar.

Det stöd som avses i propositionen ska beviljas endast last- och passagerarfartyg som huvudsakligen går i utrikes sjöfart. Stödet till lastfartyg förblir i stort sett oförändrat.

En av de viktigaste ändringarna i propositionen är att stödet till bemanningskostnader på passagerarfartyg permanentas. Avsikten med stödet är att fullt ut täcka förskottsinnehållningen på allmänt skattskyldiga sjömäns sjöarbetsin-

komst samt arbetsgivarens socialskyddsavgifter och försäkringspremier.

Den temporära befrielsen från betalning av förskottsinnehållning på sjöarbetsinkomst från vissa passagerarfartyg upphör och de poster som omfattats av befrielsen ska i fortsättningen ingå i det direkta stöd som betalas med stöd av den föreslagna lagen om förbättrande av konkurrenskraften för fartyg som används för sjötransport.

På de fartyg som har omfattats av betalningsbefrielsen kan stödperioden på ansökan bestämmas vara en i stället för sex månader.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2008 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet efter det att kommissionen har godkänt stödet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning finner utskottet propositionen behövlig och ändamålsenlig. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med följande anmärkningar och ändringsförslag. §

Utskottet är angeläget om att den finländska sjöfarten ska få bättre konkurrensvillkor. Utfrågade experter påtalade att propositionen helt ignorerar de förslag från lastfartygsrederierna som skulle ha hjälpt lastfartygen att tävla med konkurrentländerna. Den viktigaste åtgärden hade varit att se över tonnageskattelagstiftningen. Enligt regeringsförklaringen ska den finländska sjöfartens konkurrenskraft förbättras och tonnageskatten läggas om för att bli konkurrenskraftig. Målet för havspolitik är "att trygga en positiv utveckling av den finska handelsflottan, sysselsättningen av finländska sjöfarare samt försörjningsberedskapen". Reformen följer alltså inte till punkt och pricka regeringens riktlinjer, hävdar de sakkunniga utskottet har hört.

Mot bakgrund av riklinjerna i regeringsförklaringen är det utmärkt att regeringen 2008 har tänkt fatta ett beslut om de sammantagna åtgärderna för att förbättra den finska sjöfartens konkurrenskraft. Det bör då handla om en totallösning för sjöfarten. Utskottet föreslår följaktligen ett uttalande från riksdagen om att stödet ska utvidgas till att i viss utsträckning också omfatta cabotagetrafik i Finland som drivs på en internationellt konkurrenssatt marknad när beslut nästa gång fattas om bättre konkurrensfördelar

för den finska sjöfarten (*Utskottets förslag till uttalande 1*).

Syftet med propositionen är att trygga sysselsättningen för finländskt sjöfolk. Regeringen påpekar i motiven att de finskflaggade fartygens internationella konkurrenskraft inverkar direkt på antalet sysselsatta finländska sjöfarare och i vidare bemärkelse även på det finska sjöfartsklustrets omfattning och på att det fortsättningsvis finns sakkunskap inom sjöfart. Det är med andra ord viktigt för vår sjöfart att kompetensen inom branschen inte går förlorad. Det gäller alltså att ta väl hand om sjöfartsproffsen och ordna utbildning här hemma.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet påpekar i sitt utlåtande att den lägsta lönenivån inte lagts fast vare sig i de internationella konventioner som avses i propositionen eller i EG-lagstiftningen. Därför föreslår kommunikationsutskottet att riksdagen godkänner ett uttalande om att EU inom sig bör sätta upp gemensamma regler för stöd till sjöfarten och användning av blandade besättningar och även ange den lägsta lönenivå som ska iakttas för sjöfolk inom EU (*Utskottets förslag till uttalande 2*).

Detaljmotivering

6 §. *Överenskommelse genom kollektivavtal.* Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet framhåller i sitt utlåtande att den finländska kollektivavtalsmekanismen bygger på att såväl avtalsorganisationens medlemmar som medlemsorganisationerna är bundna av kollektivavtalet. Mekanis-

men utgår från att avtalsorganisationen genuint ska representera respektive yrkeskår eller ha en fullmakt från de anställda som anställningsvillkoren gäller. Kommunikationsutskottet föreslår följaktligen att 2 mom. preciseras med att representativiteten ska beaktas. Utskottet har lagt till en passus om detta i momentet.

7 §. *En utländsk arbetstagarförenings ställning.* Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet framhåller att 7 § 2 mom. är svårtolkat, eftersom det inte framgår när och hur momentet ska tillämpas. Kommunikationsutskottet konstaterar att 6 § 4 mom. ska tillämpas på icke fackligt anslutna anställda även i de fall som avses i 7 §. Också i övrigt ska hela 6 § tillämpas på de fall som avses i 7 §. Utskottet föreslår därför att 2 mom. stryks.

27 §. *Rättelseyrkande och ändringssökande.* Grundlagsutskottet har sett med kritiska ögon på att den myndighet som fattat beslut ska ha rätt att hos förvaltningsdomstolen överklaga ett beslut genom vilket förvaltningsdomstolen ändrat eller upphävt ett beslut av myndigheten. Fullföljdsrätten har i propositionen motiverats med att man vill upprätthålla en enhetlig rättspraxis. Under utskottsutfrågningen påtalades faktiskt problem som bl.a. gällde tolkningen av vilken trafik som är stödberättigad. Eftersom besluten eventuellt kan komma att betraktas som prejudikat kan de få stora budgetkonsekvenser. Dessutom är stödmyndigheten, Sjöfartsverket, ett riksorgan som naturligtast kan bevaka det allmännas intresse och slå vakt om rättspraxis. Utskottet föreslår följaktligen att den föreslagna fullföljdsrätten godkänns utan ändringar.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår kommunikationsutskottet

att lagförslag 2—7 godkänns utan ändringar,

att lagförslag 1 godkänns enligt propositionen men 6 och 7 § med ändringar (Utskottets ändringsförslag) och

att två uttalanden godkänns (Utskottets förslag till uttalanden).

Utskottets ändringsförslag:

Lagförslag 1

6 §

Överenskommelse genom kollektivavtal

(1 mom. som i RP)

Genom ett kollektivavtal som ska iakttas i anställningsförhållanden på ett fartyg som är inskrivet i handelsfartygsförteckningen kan överenskommas något annat än vad som föreskrivs i sjömanslagen (423/1978), sjöarbetstidslagen (296/1976), semesterlagen för sjömän (433/1984) eller lagen om samarbete inom företag (334/2007). *De föreningar som ingår i kollektivavtalet måste representera de arbetstagargrupper vars anställningsvillkor avtalet gäller.* Av kollektivavtalet eller dess bilagor ska i detalj framgå de villkor som ska iakttas i stället för bestämmelser i lag.

(3 och 4 mom. som i RP)

7 §

En utländsk arbetstagarförenings ställning

(1 mom. som i RP)

(2 mom. *utesl.*)

Utskottets förslag till uttalanden

1. *Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att stödet ska utsträckas till att i viss omfattning också gälla cabotage trafik i Finland som drivs på en internationellt konkurrensutsatt marknad när vittgående beslut nästa gång fattas om bättre konkurrensfördelar för den finska sjöfarten.*
2. *Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att EU inom sig sätter upp gemensamma regler för stöd till*

KoUB 13/2007 rd — RP 115/2007 rd

sjöfarten och användningen av blandade besättningar och även anger den

lägsta lönenivå som ska gälla för sjöfolk inom EU.

Helsingfors den 23 november 2007

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Martti Korhonen /vänst
vordf. Saara Karhu /sd
medl. Mikko Alatalo /cent
Marko Asell /sd
Leena Harkimo /saml
Mats Nylund /sv
Reijo Paajanen /saml
Markku Pakkanen /cent

Lyly Rajala /saml
Tero Rönni /sd
Pertti Salovaara /cent
Janne Seurujärvi /cent
Johanna Sumuvuori /gröna
Anne-Mari Virolainen /saml
ers. Sari Palm /kd.

Sekreterare var

utskottsråd Mika Boedeker.

RESERVATION

Motivering

Syftet med propositionen är att trygga sysselsättningen bland finskt sjöfolk och garantera att expertisen på området stannar kvar i Finland. Det är ytterst viktigt, inte bara för den finska sjöfarten utan också med tanke på försörjningsberedskapen i hela vårt land, att sjöfartskompetensen inte går förlorad. Därför gäller det att se till att sjöfartsutbildningen här hemma inte läggs ner och att sjöfarten fortfarande är ett attraktivt yrkesval för unga. Enligt vår åsikt drar lagförslaget tredje kapitel undan mattan för dessa rättmätiga ambitioner.

Undertecknarna till den avvikande meningen i arbetslivs- och jämställdhetsutskottets utlåtande påpekade helt befogat att propositionen inte enbart gäller näringspolitiska frågor. De ansåg att det inte ska ingå några arbetsrättsliga bestämmelser i stödlagstiftningen. Vi håller med undertecknarna om att det föreslagna tredje kapitlet underminerar de centrala elementen i arbetsmarknadens avtalsmekanism och spelregler. Enligt kapitlet skulle det vara tillåtet att komma överens om annat i fråga om anställningsvillkoren än vad som särskilt föreskrivs i den nationella lagstiftningen, dvs. sjömanslagen, sjöarbetstidslagen, semesterlagen för sjömän och lagen om samarbete inom företag. Det finns ingen som helst grund för ett sådant undantag. Det strider mot jämlikhetsprinciperna att undanta anställda ombord på finska fartyg från tvingande lagstiftning.

I vårt avtalssamhälle är alla parter jämlika. Mekanismen garanterar genuina avtal. Om en utländsk förening, vars representativitet man inte ens kan vara säker på, ges avtalsrätt, sätts arbetsmarknadsmekanismens kardinalprinciper på spel. Det kan i praktiken betyda användning av

lågavlönad arbetskraft och legalisering av social dumpning. Fackföreningarna bör alltid ha en naturlig koppling antingen till den berörda branschen eller till yrkeskåren.

En annan sak som bör observeras är att de internationella fördragen (ILO, EU) inte garanterar arbetstagarna någonting, inte ens att minimivillkoren ska tillgodoses. Inga regler finns exempelvis för det allra viktigaste villkoret, lönen. Det finns ingen norm för lägsta lön som ger de anställda tryggade ekonomiska villkor, eftersom lönenormen i ILO:s rekommendation är bara en tiondedel av lönenivån i Norden. Medborgarskap torde inte vara en laglig grund av göra undantag från de s.k. normala anställningsvillkoren, knappast heller bostadsort.

Dessutom kan man med fog fråga sig hur länge det ligger i finska statens intresse att med statliga skattepengar stödja utländskt sjöfolk, om arbetsgivaren beslutar byta ut de finska sjömännen mot annan arbetskraft. Uttalande 2 i utskottsbetänkandet går i rätt riktning när det kräver aktivitet av regeringen i EU, men är inte garanti nog för finska sjömäns arbetstillfällen och lönenivå.

Som lagförslaget är formulerat utgör det inte en tillräcklig garant för yrkeskompetensen inom finsk sjöfart, för finska arbetsplatser eller för arbetstillfällen inom branschen så att branschen fortfarande skulle vara lockande.

Förslag

Vi föreslår

att lagförslag 2—7 godkänns enligt betänkandet och

att lagförslag 1 godkänns med ändringar (Reservationens ändringsförslag).

1.

Lag

om förbättrande av konkurrenskraften för fartyg som används för sjötransport

1—5 §
(Som i KoUB)

6 (10)—29 (33) §
(Som i KoUB)

6—9 §
(*Utesl.*)

Helsingfors den 23 november 2007

Saara Karhu /sd
Martti Korhonen /vänst
Marko Asell /sd

Tero Rönni /sd
Sari Palm /kd